

Ὁ Καφφές εἰς τὴν φυσικὴν του κατάστασιν μεταχειρίζεται εἰς εἶδος ἐγγύματος ἢ ἀφεψήματος, ὡς τονικὸν καὶ ἀντιπυρετικὸν μέσον, καθὼς ὁ συνήθης καφφές. Εἶναι δὲ ἐκτὸς τῆς νευροτονικῆς ἐνεργείας του ἰσχυρὸν ἀντιδοτὸν κατὰ διαφόρων δηλητηριάσεων, ἰδίως δὲ τῆς διὰ ὑδροκυανικοῦ ὀξέος, τοῦ ὑσοκιάμου τοῦ ὀπίου κ. τ. λ.

Ἡ χρῆσις τοῦ καφφέ ἤρχισε πρὸ τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος· λέγεται ὅτι ἡγούμενος μοναστηρίου τινὸς εἰς Ἀραβίαν, προσπαθήσας νὰ διατηρῇ τοὺς καλογήρους αὐπνοὺς κατὰ τὰς ἀγρυπνίας, ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ποιμένα του συμβουλὴν νὰ τοὺς ποτίσῃ τὸ ἐσπέρας ἀφεψήμα ἐκ τῶν κόκκων τοῦ καφφέ. Ὁ ποιμὴν τοῦ ἔκκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι τόσον τὰ πρόβατα, καθὼς αἱ αἶγες καὶ αἱ κάμηλοι, ἐγίνοντο εὐθυμοὶ μετὰ τὴν βρῶσιν τῶν καρπῶν τοῦ καφφέ, καὶ ἐνκντίον τῆς συνθηεῖας τῶν ἐπήδων τὴν νύκτα εἰς τὰ κτηνοστάσια. Ὁ ἡγούμενος ἀκολουθήσας τὴν συμβουλὴν τοῦ ποιμένος ἐπέτυχεν ὄχι μόνον τὸν σκοπὸν του, ἀλλὰ καὶ τὸ εἰσῆζεν ὡς ποτὸν προκαλοῦν εὐθυμίαν καὶ αὐπνίαν.

Ὁ Σουλτάνος Ἀμουράτος ὁ τρίτος ἐξέδωκε νόμον, δυνάμει τοῦ ὁποῖου ἅπαντα τὰ καφφενεῖα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκλείσθησαν, καὶ μόλις κατὰ τὸ 1554 ὑπὸ τοῦ Σολιμάνου παρεχωρήθη ἡ ἄδεια τῆς χρήσεως τοῦ καφφέ. Prosper ὁ Alpinus, περιηγούμενος εἰς τὰ 1580-1584 τὴν Ἀνατολὴν, ἦτον ὁ πρῶτος ὅστις ἔφερε βοτανικὰς εἰδήσεις περὶ τοῦτου τοῦ δένδρου, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ εἰκονογραφίαν αὐτοῦ. Εἰς τὰ 1657 ἐφέρθη παρὰ τοῦ Thevenot εἰς Παρισίους ὅπου καὶ ἔγινε γνωστὸς διὰ τοῦ Soliman Ἀγᾶ πρέσβως τοῦ Σουλτάνου Mahomed τοῦ τετάρτου. Εἰς τὰ 1669 καὶ 1672 ἐσύστηθη εἰς Παρισίους τὸ πρῶτον καφφενεῖον· καὶ εἰς τὴν Βιέννην ὡσαύτως κατὰ τὰ 1683, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μέχρι τῆς σήμερον, φέρον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς συστάσεως του καὶ τὸ σύμβολον τοῦ καφφέ.

Ε. ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΡΗΣ.

Α΄.

Ἐπὶ δέκα αἰῶνας, ἡ Ῥωμαϊκὴ αὐλὴ σχισθεῖσα ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, παντοῖα ἐτεχνά· πρὸς ὑποταγὴν τῶν ἀτιθάστων σχισματικῶν

τῆς Ἀνατολῆς, οἵτινες ἀντὶ νὰ κατασπάζωνται τὰ πέδιλα ἐνὸς θνητοῦ, ἐλάτρευον τὸ ἰδανικὸν θεό-τητος, ἥτις ἐνανθρωπίσθαισά δὲν ἀνυψώθη ἐπὶ θρόνου, ἀλλ' ἐξήπλωσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ διὰ τοῦ ἐν Γολγοθᾷ χυθέντος αἵματος ἐξέπλυνε τὸν βύπον τῶν ἀνομημάτων τοῦ ἀνθρώπου. Καταχρωμένη τῆς ἰσχύος, ἦν κοσμικὴ καὶ πνευματικὴ ἐξουσία τῇ ἐδίδε, θρασεία ἐπέπεσε κατ' ἀδελφῶν, οἵτινες ἀντὶ τοῦ ξίφους τὸν σταυρὸν εἶχον ὡς μόνον ὄπλον, καὶ ἐνδικουμένη ἐκλόνησε πολλὰκις· καὶ εἰς τὸ χεῖλος ἔσυρε τοῦ κρημνοῦ τὴν ἀτυχὴ τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατορίαν, καθ' ἣν ἀπὸ τοῦ ἐννάτου αἰῶνος εἶχον συνωμόσει ὅλα τοῦ καθολικισμοῦ τὰ βασίλεια ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντα τοὺς διαδόχους τῶν ἀλίων, οἵτινες ἀντὶ τοῦ πνευματικοῦ δικτύου ἔφερον ἀνὰ χεῖρας ὄπλα κακοῦργα, τὰ ὅποια λεγεῶνες ῥασοφόρων ἐφεύρισκον κατ' ἐκάστην ἐν τῇ σκοτίᾳ τῶν κατακομβῶν τῆς νέας Βαβυλῶνος. Ἀντιμέτωπος πρὸς τὸν παπισμὸν ἐπάλασεν ἡ ὀρθοδοξία, τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως περιεζωσμένη, καὶ ἀπὸ τῆς θεότητος ὑπὲρ ἧς ἐπρομάχει μυστηριωδῶς βοηθουμένη. Ἀντεκρούσθησαν θαυμασίως αἱ ἀλλεπάλληλοι τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐλῆς ληστρικαὶ ἐπιδρομαὶ, διελύθησαν στρατοὶ ἀπειροπληθεῖς, καὶ συνετρίβησαν τὰ ξίφη τῶν ἐπιδρομέων ἀπέναντι τῆς λαμπηδόνης τοῦ φωτὸς τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τῆς ἀθώας βακτηρίας τοῦ ποιμενάρχου τῶν ὀρθοδόξων. Ἀλλ' οἱ κλονισμοὶ ἐκεῖνοι, εἰ καὶ πρὸς οὐδὲν βλάψαντες τὴν θρησκείαν, διέβρῃξαν τὰ ῥάμματα τοῦ κοσμικοῦ κράτους ἐν ᾧ αὕτη ἐξησκεῖτο. Ἡ αὐτοκρατορία τῶν Ἑλλήνων ἔπεσεν, ἀλλ' ἡ ὀρθοδοξία νικητρία ἀνεδείχθη· ὁ ποιμεναρχὴς τῶν ὀρθοδόξων μὴ εὐρίσκων ἐπὶ τῆς γῆς ἐλευθέραν ἄκραν ἵνα στηριχθῇ, ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἐξέτεινε τὰς χεῖρας ἐφ' ὅλης τῆς Ἀνατολῆς, καὶ μόνον τοὺς πόδας προσήλωσεν εἰς τὸ τουρκοκρατούμενον Βυζάντιον· δυνάμιν ἐν τῷ κόσμῳ πλεον δὲν εἶχεν, εὐχὰς ὅμως διένεμεν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸ ποίμνιόν του ὅπερ προσηλυτιζόμενον ἀντεῖχε, διωκόμενον ἡνδρῶτο, καὶ σφαγιαζόμενον ἐσυγχώρει.

Καὶ ἡ Δύσις τότε κατεῖδε τὴν ἀδυναμίαν τῆς σκοτίας· παχυλὸν ἐκεῖ ἐβασίλευε, καὶ τὰ συντρίμματα τῆς πεσοῦσης αὐτοκρατορίας ἐλθόντα διέλυσαν αὐτό. Τὴν βίαν διεδέχθη ἡ ἀλωπεκὴ· περιέβαλψεν ἡ Ῥώμη τὰ οἰκτρὰ θύματά της ὑπὸ τὸν μονομερῆ σκοπὸν τοῦ προσηλυτισμοῦ, καὶ σχολεῖα συνεστήθησαν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν δυστυχῶν τῆς

Ἀνατολῆς σχισματικῶν. Τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ παπισμοῦ ἱδρυθὲν καὶ διοικούμενον ὑπὸ ἑλλήνος ἀπαρεγκλίτως ἐμμένοντος εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων του, καὶ σεβομένου ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ Δύσει διὰ τὸ ἔνδοξον τῆς καταγωγῆς, καὶ τὸ θαυμασίον τῆς εὐρυμαθείας, ὀλίγην ἔφερε τὴν ἄγρην εἰς τὸ δίκτυον τοῦ ἀλιεύω. Ἰάνος ὁ Λάσκαρις, ἡ ψυχὴ τοῦ Γυμνασίου, ἀπῆλθεν ἐκ Ρώμης, καὶ ὅπισθεν ἐκείνου ἐκλείσθησαν καὶ αἱ θύραι τοῦτου. Τὴν ἀλωπεκὴν διεδέχθη ἡ λεοντὴ, καὶ πάλιν φοβερὰ ἀναφανῆσα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς κήσεις τῆς Δύσεως· ὁ ἀριθμὸς τῶν μαρτύρων τῆς ὀρθοδοξίας ἐπὶνύξησεν. Ἡ ἀλωπεκὴ καὶ πάλιν ἐκ Ρώμης ἐξεληυθῆσα περιώδευε τὴν Ἀνατολὴν χίνουσα δάκρυα πικρὰ ἐπὶ τῇ δουλείᾳ τῆς *εὐχρηστοῦ σχισματικῆς Ἑλλάδος* τῆς ὁποίας υἱοῦται τὰ δυστυχῆ τέκνα ἀνοίγουσα εἰς αὐτὰ τὰς θύρας ἀδαπάνου μαθήσεως. Τῷ 1584 συνεστήθη ἐν Ρώμῃ ὑπὸ πάπα Γρηγορίου II' τὸ Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἐπειδὴ τὸ δίκτυον τοῦ ἀλιεύω ἦτο χρυσόπλεκτον, καὶ τὰ ἄγκιστρα ἀπεκαλύπτοντο διὰ χρυσοῦ δελέατος, ἐξήχθη πλουσιωτέρα ἄγρᾳ, οὐχὶ ὅμως καὶ βεβρία διὰ τὸ ὀλισθηρὸν τῶν ἀγρευθέντων. Ὀλίγοι Ἕλληνες δραπέτιδαι ἐξυπηρέτησαν εἰλικρινῶς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐλὴν πρὸς βλάβην τῆς πατρίδος· οἱ πλείότεροι δωρεὰν διδασκόμενοι ὠμολόγουν ἐξ ἀνάγκης τὸν καθολικισμόν, καὶ τῆς ἐλαχίστης εὐκαιρίας παρυσιαζομένης ἀπεδιδρασκον ἐκείθεν καὶ φλογερούς ἐξετόξευον τοὺς Φιλιππικοὺς κατὰ τῆς θρησκείας ἐκείνης, ἥτις ἤθελε νὰ πνίξῃ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως δι' οὐχὶ ἐντίμων μέσων, καὶ τὴν Ἑλλάδα ὑποδουλώσῃ εἰς τὸ σκιδάριον τῶν δικτῶν τοῦ ἀλιεύω.

Ἡ Κρήτη, ἐν τῇ μεσαιωνικῇ φιλολογίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους παριστᾷ μοναδικὴν παράδειγμα γονιμότητος· σχεδὸν τοὺς ἡμίσεις ὅλου τοῦ ἑλληνισμοῦ λογίους μόνον ἡ ἡρώϊκὴ αὐτὴ νῆτος παρήγαγεν. Εἰς τῶν τροφίμων τοῦ ἐν Ρώμῃ Γυμνασίου, καὶ τῶν φανατικωτέρων λατινοφρόνων ἐγένετο Νικόλαος Παπαδόπουλος ὁ Κομνηνός.

Β'.

Ἐγεννήθη ἐν Κρήτῃ ὁ Παπαδόπουλος τῷ 1865 ἐξ εὐγενῶν σεμνυνῶ, ἑνὸς ἐπὶ τῇ ἐκ Κομνηνῶν καταγωγῇ. Κομιδῇ νέος· σταλεῖς εἰς Ρώμην ἐξεπαδεύθη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ φροντιστηρίῳ ὑπὸ τὴν διέθυνσιν τῶν σοφῶν Ἰησοῦτῶν Βαρθολομαίου Καρενίου, καὶ Σιλβέστρου Μαύρου· διήκουσεν ὅστε-

ρον τὴν σειρὰν τῶν περὶ Καλλιτεχνίας μαθημάτων, καὶ ἀφωσιώθη ἐπὶ τέλους εἰς τὴν θεολογίαν καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον. Ἔως εἰς ἀπόκτησιν πλείονων γνώσεων ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ περιέλθῃ πολλὰ τῆς Ἰταλίας μέρη. Τῷ 1680 ἐσχολάρχηται τοῦ ἐν Καποδιστριά Γυμνασίου, καὶ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1688 ἐλθὼν εἰς Πατάβιον ὠνομάσθη ἐκτακτὸς καθηγητὴς τοῦ κανονικοῦ δικαίου ἐν τῷ περιλαλήτῳ πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως ταύτης. Κατ' Ἀπρίλιον 1703 προσεδόξατο τακτικὸς καθηγητὴς καὶ τὸν Φεβρουάριον 1713 ἔλαβε τὴν πρώτην ἑδρὰν τοῦ αὐτοῦ δικαίου μετ' μισθὸν χιλίων φλωρίων, ἀνέστησεν αὐτὸς εἰς 1,500. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1738 ἐξήχησε τὴν ἀπὸ τῆς καθηγησίας παραιτήσιν, καὶ ἡ Ἑνετικὴ δημοκρατία ἀποδεχθεῖσα αὐτήν, ἐχορήγησεν εἰς τὸν Παπαδόπουλον, χάριν πεντηκονταετοῦς κερποφόρου διδασκαλίας, ἰσόβιον σύνταξιν ἐκ φλωρίων χιλίων. Ἀπεβίωσεν ὁ Κρῆς οὗτος τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1750 ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.

Ὁ Παπαδόπουλος ἦν ἐκ τῶν ὀλίγων ἀληθῶς πεπαιδευμένων τοῦ 17' αἰῶνος· πολὺγλωττος, εὐρυμαθής, βιβλιογραφικώτατος· πολλοὶ δὲ καὶ διάφοροι ἐπλεξεν ἐγκωμιαστικὸν τῆς σοφίας αὐτοῦ στέφανον· ἡ δὲ Ῥωμαϊκὴ αὐλὴ ἐτίμησεν αὐτὸν δι' ἀξιώματος λίαν ἐπιζήλου παρὰ τοῖς τότε σοφοῖς τῶν Λατίνων. Ἐξυπηρετῶν τὸν καθολικισμόν ὁ δραπέτιδης οὗτος· εἰργάσθη μετὰ φανατισμοῦ ἀπλέτου κατὰ τῶν πρώην ὁμοδόξων του, θέλων ἡ ἀποδείξῃ τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι « ἐν Ἑλλάδι πολλοὶ σχισματικοί, ἡ Ἑλλὰς ὅμως οὐδέποτε σχισματικὴ ἐγένετο. »

Ἐκτὸς δώδεκα πονημάτων περὶ κανονικοῦ ἰδίου δικαίου πραγματευομένων, συνέγραψεν ὁ χαλκέντερος Κρῆς, *Praevotiones Mystagogicas*, τυπωθείσας ἐν Παταβίῳ τῷ 1696. Διὰ τοῦ συγγράμματος τούτου δοιμῶς ἐπιτίπτει κατὰ τοῦ σοφοῦ συμπατριώτου τοῦ Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου, καὶ λοιπῶν προμάχων τῆς ὀρθοδοξίας.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον τῶν συγγραμμάτων τοῦ Παπαδοπούλου, καὶ μνημεῖον ὄντως ἱκανὸν τῆς καταπληκτικῆς εὐρυμαθείας καὶ φιλοπονίας του εἶνε ἡ *Historia gymnasii Patavini*, ἐκδοθεῖσα ἐν Βενετίᾳ 1726 εἰς δύο τόμους· εἰς φύλλον.

Κ. ΣΑΘΑΣ.

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

1867.

Καλοὶ μου ἀναγνώσται, ὠρταὶ ἀναγνώστριαι,